

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/95/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6711213793
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 04. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2013:6711213793.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: V. N. U., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom G. XXX/XX, XXX XX H., zastúpeného advokátom JUDr. Radkom Petruňom, Advokátska kancelária ÁBELOVSKÝ-PETRUŇO, so sídlom Tehelná 189, 960 01 Zvolen, proti odporcovi Slovenská republika - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, IČO: 00 151 866, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava - Staré mesto, v konaní o zaplatenie 3.161,61 Eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 6C/162/2011-53 zo dňa 19. 01. 2012, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Odvolaním napadnutým rozsudkom okresný súd žalobu zamietol; o trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte len „O. s. p.“) tak, že odporcovi náhradu trov konania nepriznáva, pretože si náhradu trov konania neuplatnil.

V odôvodnení predmetného rozhodnutia okresný súd uviedol, že z vykonaného dokazovania mal preukázané, že dňa 22. 10. 2009 bolo voči navrhovateľovi vznesené obvinenie uznesením povereného príslušníka Policajného zboru (ďalej „PZ“) F.B.. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ v zákonnej lehote riadny opravný prostriedok - sťažnosť a na jeho základe bolo rozhodnutie príslušníka PZ preskúmané orgánom určeným zákonom, okresnou prokurátorkou, ktorá predmetné rozhodnutie zrušila ako predčasné. Po predbežnom prerokovaní žiadosti o náhradu škody neboli navrhovateľove nároky uspokojené. Odporca ako oprávnený orgán na predbežné prerokovanie nároku podľa § 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) konštatoval, že nedošlo k naplneniu zákonného dôvodu pre odškodnenie a to k zrušeniu rozhodnutia pre jeho nezákonnosť. Okresný súd ďalej uviedol, že navrhovateľ si uplatnil svoj nárok na súde v občianskoprávnom konaní, kde žiadal o odškodnenie z dôvodu nesprávneho úradného postupu. Je teda podľa okresného súdu zrejmé, „že navrhovateľ sa domáhal odškodnenia na základe dvoch zákonných dôvodov a to jednak nezákonného rozhodnutia a taktiež nesprávneho úradného postupu, ale keďže je súd viazaný podanou žalobou, skúmal len, či sú splnené podmienky pre priznanie odškodnenia z dôvodu nesprávneho úradného postupu“. Okresný súd vychádzal z názoru, že v rámci nesprávneho úradného postupu nie je možné riešiť samotné rozhodnutie, jeho správnosť, či ďalšie náležitosti, ale skúma sa len postup samotného rozhodovania. V prípade, že navrhovateľ považuje rozhodnutie za nezákonné, mal sa domáhať odškodnenia za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Podľa názoru okresného súdu v občianskoprávnom spore nie je súd oprávnený ani ako predbežnú otázku posudzovať zákonnosť rozhodnutia vydaného orgánom verejnej moci. Zároveň nepovažoval za správne aplikovať extenzívny výklad používaný navrhovateľom, podľa ktorého akékoľvek zrušené rozhodnutie aj na základe včas podaného opravného prostriedku je potrebné považovať za nezákonné, resp. dôvodiť tým, že k nemu viedol nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci. Okresný súd ďalej uviedol, že v danom prípade nebol naplnený základný predpoklad pre priznanie náhrady škody a to samotný nesprávny úradný postup, pretože ani prokurátor nekonštatoval v postupe príslušníka PZ, ktorý

vydal dňa 22.10.2009 predmetné uznesenie Q.:B.-XXXX/X-B.-F.-XXXX porušenie zákona, či samotnú nezákonnosť rozhodnutia, preto súd v občianskoprávnom konaní musí vychádzať z prezumpcie správnosti postupu a rozhodnutia „nadriadeného orgánu“ a nemôže sám skúmať postup či zákonnosť rozhodnutia.

Proti predmetnému rozhodnutiu okresného súdu sa v podaní zo dňa 06. 03. 2012 navrhovateľ odvolal a v odvolaní uviedol, že sa nestotožňuje so záverom okresného súdu, ktorý konštatoval, že nie je naplnený základný predpoklad pre priznanie náhrady škody, a to samotný nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci. Podľa názoru navrhovateľa, ak poverený policajt nedostatočne zistil skutkový stav veci, čo v danom prípade potvrdil samotný dozorujúci prokurátor, a napriek tomu voči osobe navrhovateľa vzniesol obvinenie, tak postupoval nesprávne, v rozpore so zákonom. Uvedené skutočnosti sú podľa názoru navrhovateľa evidentným dôkazom nesprávneho postupu policajta. Skutočnosť, že policajt postupoval voči osobe navrhovateľa nezákonne, resp. nesprávne, keď voči jeho osobe vzniesol obvinenie a viedol trestné stíhanie, vyplýva podľa názoru navrhovateľa zo samotného výsledku trestného konania, ktoré sa skončilo v prospech navrhovateľa. Rozhodujúcou skutočnosťou pre posúdenie zákonnosti, resp. správnosti postupu konania policajta je teda konečný výsledok trestného konania, t. j. či sa naplní podmienka, že určitá osoba spáchala trestný čin. Vyjadril nesúhlas s konštatovaním okresného súdu, že ani prokurátor, ktorý je zo zákona oprávnený a povinný preskúmať rozhodnutie príslušníka PZ nekonštatoval, že postup policajta bol v rozpore so zákonom. Rozhodnutie dozorujúceho prokurátora o zrušení rozhodnutia policajta, ktoré obsahuje konštatovanie, že bol porušený zákon, je dostatočným podkladom pre záver súdu, že postup policajta bol nesprávny. Samotný fakt, že prokurátorka Okresnej prokuratúry F. na základe sťažnosti podanej navrhovateľom uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia voči osobe navrhovateľa zrušila, de facto preukazuje, že trestné stíhanie voči osobe navrhovateľa bolo uvedené nesprávne. Zdôraznil, že po tom, čo bolo uznesením Okresnej prokuratúry F. zo dňa 15. 12. 2009 č. k. XPv XXX/XX-X napadnuté uznesenie policajta o vznesení obvinenia zo dňa 22. 10. 2009 zrušené, policajt následne vzniesol obvinenie pre skutky, pre ktoré bol trestne stíhaný navrhovateľ, voči celkom inej osobe. Podľa názoru navrhovateľa vedenie trestného stíhania proti osobe, ktorá žiadny trestný čin nespáchala, predstavuje nesprávny úradný postup. Poukázal na ustanovenie § 9 zákona č. 514/2003 Z. z., z ktoré obsahuje len demonštratívnu definíciu nesprávneho úradného postupu. Uviedol, že v zmysle súdnej praxe sa nesprávnym úradným postupom rozumie porušovanie povinností pri uskutočňovaní jednotlivých úkonov v rámci konania, predovšetkým ich nesprávne vykonanie alebo ich vykonanie bez splnenia zákonných podmienok, či iný nezákonný zásah do práv a právom chránených záujmov fyzických osôb. Ďalej poukázal na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 25/2012 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 183/2009, ktorých závery podporujú argumenty navrhovateľa uvedené v odvolaní. Pokiaľ okresný súd vedel, že navrhovateľ sa domáha odškodnenia na základe dvoch základných dôvodov, a to jednak nezákonného rozhodnutia a taktiež nesprávneho úradného postupu, avšak v konaní posudzoval len splnenie podmienok pre priznanie náhrady škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu, tak porušil zásadu, ktorou je ovládané občianske súdne konanie, a to iura novit curia, ktorej uplatnenie okrem iného znamená, že účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia len uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdý nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd podľa navrhovateľa viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdý a súdom zistený skutkový stav dopadajú (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo 196/2009 zo dňa 22. 09. 2010). Na podporu svojich tvrdení poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 15/2010, podľa záverov ktorého nie je porušením zásady viazanosti súdu petitom, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle iura novit curia, preto ani právna kvalifikácia nie je obligatórnou náležitosťou žaloby. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

K obsahu odvolania navrhovateľa sa v podaní zo dňa 04. 04. 2012 vyjadril odporca. Uviedol, že podľa jeho názoru okresný súd zistil v predmetnej právnej veci skutkový a právny stav v dostatočnom rozsahu pre meritórne rozhodnutie a na základe zistených skutočností vo veci správne rozhodol, keď uplatnený žalobný návrh v celom rozsahu zamietol. Prvostupňový súd sa v konaní správne vysporiadal so všetkými tvrdeniami účastníkov a vykonal dostatočné dokazovanie na vydanie konečného rozhodnutia. Stotožnil

sa s názorom súdu, že neboli splnené obligatórne zákonné podmienky na priznanie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., pričom zdôraznil, že pri nesplnení čo i len jednej z obligatórných podmienok potrebných pre vznik zodpovednosti štátu za škodu zodpovednosť štátu nevznikne. Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne potvrdil.

Krajský súd ako súd odvolací, preskúmal vec v rozsahu danom odvolaním navrhovateľa podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. zrušil a podľa odseku 2 citovaného ustanovenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

Zo spisu odvolací súd zistil, že uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície PZ, Oddelenie skráteného vyšetrovania, Q.:B.-XXXX/X-B.-F.-XXXX zo dňa 22. 10. 2009 bolo vznesené obvinenie voči osobe navrhovateľa pre prečin „Ublíženia na zdraví“ podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona vykonaný v jednočinnom súbehu s prečinom „Výtržníctva“ podľa § 364 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona. Proti predmetnému uzneseniu podal navrhovateľ sťažnosť s odôvodnením, že sa skutku, ktorý mu bol kladený za vinu, nedopustil. Na základe navrhovateľom podanej sťažnosti prokurátorka Okresnej prokuratúry F. sťažnosťou navrhovateľa napadnuté uznesenie vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ zo dňa 22. 10. 2009 uznesením č. k. XPv/XXX/XXXX-X zo dňa voči osobe navrhovateľa zrušila s odôvodnením, že rozhodnutie povereného príslušníka PZ bolo predčasné, vychádzajúce z nedostatočne zisteného skutkového stavu. Navrhovateľ v žalobe uviedol, že trestné stíhanie voči jeho osobe bolo nezákonné, a teda postup orgánu činného v trestnom konaní (OČTK) bol nesprávny, nakoľko trestné stíhanie bolo vedené voči osobe, ktorá žiadny trestný čin nespáchala. Tvrdil, že nesprávny úradný postup OČTK zakladá v zmysle ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. právny titul na odškodnenie osoby, ktorej bola nesprávny úradným postupom spôsobená škoda. Navrhovateľ v žalobe ďalej uviedol, že v trestnom konaní bol nútený pribrať si obhajcu, aby sa ako osoba neznalá práva mohol brániť proti nedôvodným obvineniam, čím mu vznikli trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 1.161,61 Eur, ktorú sumu vyplatil svojmu právnenému zástupcovi a následne si jej zaplatenie titulom náhrady škody spolu so zaplatením sumy 2.000 Eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy uplatnil voči odporcovi podaním žaloby na súd.

Okresný súd žalobu zamietol, nakoľko dospel k záveru, že neboli splnené predpoklady na priznanie náhrady škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu. Z obsahu odôvodnenia odvolaním napadnutého rozhodnutia okresného súdu je zrejmé, že okresný súd z obsahu žaloby, ako aj z prejavov navrhovateľa, či už písomných alebo ústnych uskutočnených v priebehu konania, vyvodil záver, že navrhovateľ sa v konaní domáha náhrady škody a nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávneho úradného postupu, ako aj z dôvodu nezákonného rozhodnutia, ale keďže v žalobe uviedol, že sa domáha náhrady škody a nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávneho úradného postupu, nárok navrhovateľa posúdil čisto formálne len ako nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávneho úradného postupu.

Odvolanie je dôvodné.

Okresný súd dospel k správnenému záveru, že navrhovateľ sa podanou žalobou domáha náhrady škody a nemajetkovej ujmy, ktoré mu vznikli nezákonným rozhodnutím (§ 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z.) aj keď takto nárok uplatnený v žalobe právne nekvalifikoval. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom odvolateľa, že súd nie je viazaný právnou kvalifikáciou uplatneného nároku a preto pokiaľ mu zo všetkých skutkových okolností popísaných v žalobe a z ich vzájomných súvislostí vyplýva akého nároku sa v podstate navrhovateľ podanou žalobou domáha, nie je dôvod, aby súd postupoval čisto formálne a žalobu ako nedôvodnú zamietol s odôvodnením, že navrhovateľ nepriradil ku v žalobe popísanému skutkovému a právnenému stavu správne ustanovenie zákona. Z obsahu žaloby a prednesov navrhovateľa uskutočnených v konaní vyplýva, že navrhovateľ za nesprávny úradný postup orgánu činného v trestnom konaní (vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ F.) vedúci k nezákonnému rozhodnutiu, ktorým mu vznikla škoda a nemajetková ujma v celkovej sume 3.161,61 Eur, (tak ako si tieto nároky uplatnil navrhovateľ v žalobe) považoval nedostatočne zistený skutkový stav (v zmysle záverov prokurátorky Okresnej prokuratúry F., ktorá uznesenie vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ na základe sťažnosti navrhovateľa zrušila), čo viedlo k tomu, že vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva PZ vznesol obvinenie voči osobe, ktorá prečin „Ublíženia na zdraví“ podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona vykonaný v jednočinnom súbehu s prečinom „Výtržníctva“ podľa § 364 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona nespáchala.

Podľa názoru odvolacieho súdu neobstojí argumentácia okresného súdu, že extenzívny výklad pojmu nezákonné rozhodnutie, kedy za nezákonné rozhodnutie treba považovať aj rozhodnutie, ktorého vydaniu predchádzal nesprávny úradný postup orgánu činného v trestnom konaní, je neprípustný.

Primárnou podmienkou zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je samotná existencia rozhodnutia, ktoré má byť podkladom tohto zodpovednostného nároku. Sekundárnou podmienkou je nezákonnosť tohto rozhodnutia. Nezákonnosť rozhodnutia musí byť v dobe rozhodovania o nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím konštatovaná príslušným orgánom, ktorý je podľa procesných predpisov oprávnený zrušiť (eventuálne zmeniť) nezákonné rozhodnutie pre jeho nezákonnosť. Takýmto rozhodnutím príslušného orgánu je súd viazaný. Podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd nesprávne interpretoval závery uznesenia Okresnej prokuratúry F. č. k. XPv/XXX/XX-X, ktorá v odôvodnení svojho uznesenia konštatovala, že rozhodnutie povereného príslušníka PZ bolo predčasné, vychádzajúce z nedostatočne zisteného skutkového stavu, čo možno jednoznačne vyložiť tak, že predmetné rozhodnutie je nezákonné. Následne si okresný súd nesprávne vyložil aj právny záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedený v uznesení sp. zn. 1Cdo 16/2005, kde najvyšší súd uviedol, že v občianskoprávnom konaní nie je súd oprávnený ako predbežnú otázku posudzovať zákonnosť rozhodnutia vydaného orgánom verejnej moci.

Uvedený záver najvyššieho súdu okresný súd interpretoval vytrhnutý z kontextu, keďže ho je potrebné vykladať tak, že v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súd vychádza zo záverov rozhodnutia príslušného orgánu verejnej moci, ktorý bol oprávnený nezákonné rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť. V danom prípade to bolo rozhodnutie Okresnej prokuratúry F., ktorá vo veci rozhodovala na základe riadneho opravného prostriedku navrhovateľa podaného proti uzneseniu vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície PZ, zo dňa 22. 10. 2009. Uznesenie Okresnej prokuratúry F. č. k. XPv/XXX/XX-X je teda tým rozhodnutím, ktorým bola konštatovaná nezákonnosť rozhodnutia vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície PZ, oddelenie skráteného vyšetrovania a teda nebolo potrebné, aby okresný súd posudzoval ako predbežnú otázku, otázku zákonnosti predmetného rozhodnutia vydaného vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva PZ vo F., ktorú tak ako správne uviedol, ani nie je oprávnený riešiť.

Zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4 M Cdo 15/2009 z 01. 11. 2010 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe v čísle vydania 6, ročník 2010 na strane 205 pod poradovým č. 57/2010). Pre účely náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. neobstojí doslovný výklad zákona, ale je potrebné vychádzať z jeho zmyslu a účelu, ktorým podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. II. ÚS 25/2011-33 z 24. 03. 2011 je „stanoviť v súlade s článkom 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom umožňujúcim odškodniť všetky prípady spôsobenia škody poškodeným rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktorý sa ukázal neskôr ako nezákonný“. Ak bolo uznesenie o vznesení obvinenia zrušené a v trestnom konaní vo vzťahu k navrhovateľovi sa nepokračuje, je evidentné, že predpoklad o spáchaní trestného činu sa nenaplnil.

Pre nesprávne právne posúdenie veci odvolací súd rozsudok okresného súdu podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. zrušil a podľa odseku 2 citovaného ustanovenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Úlohou okresného súdu v rámci ďalšieho konania bude zistiť, či trestné stíhanie osoby navrhovateľa skončilo zrušením uznesenia vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úrad justičnej a kriminálnej polície PZ, oddelenie skráteného vyšetrovania, Q.:B.-XXXX/X-B.-F.-XXXX zo dňa 22. 10. 2009 a v prípade kladnej odpovede na túto otázku vyhodnotiť, či má zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia ako predčasné vychádzajúce z nedostatočne zisteného skutkového stavu, rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť, posúdiť nárok navrhovateľa komplexne podľa zákona č. 514/2003 Z. z. na základe ním uvedených skutkových tvrdení. Či navrhovateľovi vznikol nárok z nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci alebo nezákonným rozhodnutím, je vecou právneho posúdenia nároku súdom. Právnu kvalifikáciu nároku zo strany účastníka súd viazaný nie je, iba skutkovým vymedzením nároku. Pokiaľ okresný súd po doplnení dokazovania a vyhodnotení skutkových zistení dospeje k názoru, že základ nároku je daný,

posúdi výšku uplatnenej náhrady škody z hľadiska jej opodstatnenosti, rovnako ako nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.000 Eur. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne okresný súd podľa § 224 ods. 3 O. s. p. aj o trovách odvolacieho konania. Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.